10.4 Maahanmuuttotaustaiset oppilaat (OPS-perusteet)

Maahanmuuttotaustaisten oppilaiden opetuksessa erityisenä tavoitteena on tukea oppilaiden monikielisyyttä sekä identiteettien ja itsetunnon kehittymistä. Siten oppilaat saavat valmiudet tasapainoiseen ja aktiiviseen yhteiskunnan jäsenyyteen. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden taustat ja lähtökohdat, kuten äidinkieli ja kulttuuri sekä maassaoloaika.

Maahanmuuttotaustaisia oppilaita rohkaistaan käyttämään osaamiaan kieliä monipuolisesti eri oppiaineiden tunneilla ja muussa koulun toiminnassa. Näin oman äidinkielen oppiminen ja käyttö tukevat eri oppiaineiden sisällön omaksumista ja oppilas oppii viestimään koulun oppiainesisällöistä myös omalla äidinkielellään. Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Oppilaille pyritään tarjoamaan oppilaan oman äidinkielen opetusta.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän valintaa kuvataan suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisessä tehtävässä. Oppilaan oman äidinkielen ja suomen tai ruotsin kielen opetuksen ohella oppilaille annetaan tarvittaessa tukea myös muilla oppimisen osa-alueilla tasavertaisten oppimisvalmiuksien saavuttamiseksi. Maahanmuuttotaustaiselle oppilaalle voidaan laatia suunnitelma opintoja varten. Mikäli oppilas on ilman huoltajaa alaikäisenä maahan tullut tai muu maahanmuuttajalapsi tai -nuori, jolle laaditaan kotoutumisen edistämisestä annetun lain[1] mukainen kotoutumissuunnitelma, voi oppilaalle laadittava suunnitelma olla osa sitä.

Porin kaupunki

Maahanmuuttotaustaisten oppilaiden opetus on kieli- ja kulttuuritietoista. Jokaisen maahanmuuttotaustaisia oppilaita opettavan opettajan tulee tuntea käsitteet ja pyrkiä toimimaan niiden mukaisella tavalla. Koulun rehtorin tulee edistää kieli- ja kulttuuritietoista toimintakulttuuria.

Maahanmuuttotaustaisilla oppilailla on oikeus suomi toisena kielenä eli S2-opetukseen koko perusopetuksen ajan, jos heidän kielitaitonsa sitä edellyttää. S2-opetus voidaan järjestää kokonaan omassa ryhmässään, osin erillisessä S2-ryhmässä ja osin eriytettynä S1-ryhmässä tai kokonaan S1-ryhmässä eriyttämällä. S2-oppimäärää opiskelevan oppilaan suomen kielen taidon kehittyessä on tärkeää tarvittaessa vaihtaa oppilaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärä suomen kieli ja kirjallisuus (S1) -oppimäärään. Ennen oppimäärän vaihtoa, oppilaan tulee saavuttaa sellaiset suomen kielen valmiudet, että hänen katsotaan selviytyvän ja hyötyvän S1-oppimäärästä. Luokanopettaja ja/tai suomen kielen ja kirjallisuuden opettaja arvioivat vuosittain kielitaitoa. Yhteistyö S1- ja S2-opettajan välillä on tärkeää. Oppilaan pärjäämistä S1-opetuksessa voidaan myös kokeilla ennen oppimäärän vaihtamista. Kielitaidon arviointi on erityisen tärkeää opetuksen nivelvaiheissa, kuten oppilaan siirtyessä esiopetuksesta perusopetukseen, alakoulusta yläkouluun tai oppilaan vaihtaessa koulua.

Maahanmuuttotaustaisten oppilaiden opetuksen tukena voidaan käyttää lisäksi opetuskielen tukiopetusta, valmistavan opetuksen lisäopetusta ja kielitietoista opetusta eli kietu-opetusta. Kietu-opetusta hyödynnetään ensisijaisesti muissa oppiaineissa kuin suomen kielessä tiedonalakohtaisten käsitteiden omaksumiseksi. Kietu-opetusta voidaan antaa myös suomen kielen opinnoissa. Vastaavaa kietu-tyyppistä tukea on oikeus saada myös niillä oppilailla, jotka ovat perusopetukseen valmistavan opetuksen lisäopetuksen oppilaita. Tällaisille oppilaille laaditaan tarvittaessa suunnitelma opintoja varten valtakunnalliselle lomakepohjalle. ~~Valtakunnallinen lomakepohja, jota oppilaan kohdalla voidaan hyödyntää, on saatavilla.~~

Opetuksen järjestämisessä voidaan hyödyntää tarvittaessa erilaisia perusopetuslain 18 §:n mukaisia joustavia ratkaisuja opetuksen järjestämisessä ja arvioinnissa. Myöhään maahanmuuttaneen maahanmuuttotaustaisen oppilaan kohdalla voidaan tapauskohtaisesti harkita oppilaan vapauttamista oppiaineen opiskelusta. Mahdollinen oppiaineen vapauttaminen pohditaan yhdessä konsultoivan erityisopettajan kanssa. Vapautettaessa oppilas esimerkiksi toisen kotimaisen kielen opiskelusta, koulun on huolehdittava, että oppilaalla ja hänen huoltajillaan on tieto siitä, miten vapauttaminen vaikuttaa oppilaan opintoihin.

[1] Laki kotoutumisen edistämisestä (681/2023)

Oppilaalle voidaan myös tehdä päätös tavoitekokonaisuuksittain opiskelusta, mikäli näyttää siltä, että hän ei oppilaskohtaisesta tuesta huolimatta pysty suorittamaan perusopetuksen oppimäärää yhdeksännen luokan loppuun mennessä. Päätöksen tekemisen edellytyksenä on, että oppilaalla on mahdollisuus saada perusopetuksen oppimäärä suoritetuksi maksimissaan vuoden kuluessa yhdeksännen luokan päättymisestä. Mikäli eteneminen opinnoissa on tätä hitaampaa, oppilas voi 17 vuotta täytettyään hakea aikuisten perusopetukseen.

Maahanmuuttotaustaiselle oppilaalle järjestetään mahdollisuuksien mukaan oman äidinkielen opetusta. Oman äidinkielen ryhmä voidaan perustaa, mikäli opetuksen aloittavia perusopetuksen oppilaita on lukukauden alkaessa vähintään neljä, ja kyseiseen omaan äidinkieleen löytyy opettaja. Oppilasmäärä tarkistetaan aina lukukauden alkaessa, ja opetusta ei jatketa, mikäli ryhmässä on alle neljä perusopetuksen oppilasta. ~~Oman äidinkielen opetusta voidaan järjestää oppilaan omassa koulussa, tai oppilas voi käydä oman äidinkielen opetuksessa toisessa koulussa, jos kielen opetusta ei järjestetä omassa koulussa.~~ Oman äidinkielen opetukseen osallistumisesta sovitaan oman koulun rehtorin kanssa. Oman äidinkielen opetus järjestetään pääsääntöisesti oppilaan omassa koulussa. Oppilas voi käydä oman äidinkielen opetuksessa myös toisessa koulussa, jos kielen opetusta ei järjestetä omassa koulussa ja se sopii oppilaan lukujärjestykseen. Oppilaan huoltajat vastaavat oppilaan kulkemisesta toiseen kouluun. Oman äidinkielen opetuksen opiskelumahdollisuuksista tiedotetaan huoltajien tapaamisissa.

Maahanmuuttotaustaisten oppilaiden kohdalla kodin ja koulun yhteistyöhön kiinnitetään erityistä huomiota. Keskeisten koulunkäyntiin liittyvien asioiden hoitamiseksi oppilaan huoltajien kanssa käytetään tarvittaessa tulkkia.

10.5 Paikallisesti päätettävät asiat (OPS-perusteet)

Opetussuunnitelman laadinnassa otetaan huomioon paikalliset, kieliin ja kulttuuritaustoihin liittyvät erityiskysymykset ja kuvataan, miten opetus järjestetään. Opetussuunnitelman laadinnassa tehdään yhteistyötä oppilaiden ja huoltajien sekä mahdollisesti erilaisten kieli- ja kulttuuriyhteisöjen kanssa.

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- miten oppilaiden kielet, kielelliset valmiudet ja kulttuurinen tausta otetaan huomioon opetuksen järjestämisessä ja koulutyössä ja miten opetus käytännössä järjestetään
- minkälaisin toimenpitein oppilaiden kieli- ja kulttuuri-identiteettien kehittymistä tuetaan
- miten maahanmuuttotaustaisten oppilaiden siirtyminen suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opiskelusta suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärään tapahtuu
- järjestetäänkö oman äidinkielen opetusta sekä miten tiedotetaan huoltajia sen merkityksestä ja saatavuudesta
- käytetäänkö maahanmuuttotaustaisen oppilaan oppimisen tukena suunnitelmaa opintoja varten.